

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

تجربه غرب ونسبِ نورسیده

ترجمه رحیم فروغی

سال ۱۹۰۳ فرح انطون دومین رمانش «دین، دانش، دارایی» یا «شهرهای سه‌گانه» را در اسکندریه منتشر کرد. منقlopوی در یکی از مقاله‌هایش شهر چهارمی هم به این کتاب اضافه کرد و آن را «شهر خوشبختی» نامید. انطون (۱۸۷۴–۱۹۲۲) که منقlopویِ از او خوشش می‌آمد، سه مسئله اجتماعی–فلسفی را برگزیده و آنها را در سه شهر که در همسایگی هم قرار دارند، تقسیم کرده است. این سه شهر عبارتند از: شهر دارندگان ثروت؛ که رسیدن به خوشبختی را از ارزش‌های اخلاقی جدا می‌کند، شهر دانشمندان؛ که به خرد و عدالت مبتنی بر خرد باور دارند، و شهر مردان دین، که رسیدن به خوشبختی را خجسته می‌دانند. این شهرها بنا به گوناگونی ساکنان‌شان با هم متفاوتند. در جهان کتاب‌ها و کتابخانه‌ها و اذهان اهل اندیشه همه چیز آرام است، اهل پرهیزکاری و هدایت نیز از آرامش برخوردارند، اما شهر ثروت دچار هرج‌ومرج است. در این شهر آن‌که دارد از آن‌که ندارد بهره‌کشی می‌کند. همسایگی این سه شهر، دو شهر برخوردار از آرامش را وامی‌دارد کاری کنند و آتش را در شهر سوم فروبشانند. اهل دانش می‌گویند ثروت باید با عدالت بیشتری توزیع شود، و مردان دین طمع بی‌انتهای فقر را نکوهش می‌کنند.

رمان انطون که مقوله‌های متقاطع را در شهرهای جدا از هم قرار می‌دهد، دو مجموعه پرسش مطرح می‌کند: پرسش‌هایی در باره ساختار رمان ایدئولوژیک و منابع فکری آن و پرسش‌های دیگری که– اگر این گفته درست باشد– متوجه بیرون متن است و به کشوری مستعمره اشاره دارد که تقریباً بیست سال پیش انقلاب ملی عربی‌ها در آن شکست خورده است. رمان سرشار از گزاره‌هایی است که ظاهراً از بند زمان و مکان رسته‌اند، اما گزاره‌هایی هم دارد که به‌طور ضمنی به این دو اشاره می‌کنند. اگر در رستنی از بند زمان و مکان چیزی باشد که با خرد جهانی ناموجود گفتگو می‌کند و به آموزش و اصلاح طمع بسته است، پس متن سرشار از محتویاتی است که خواننده اروپایی را فرا می‌خواند. خواننده‌ای که انقلاب بزرگ فرانسه، که ارکان اروپا را در سال ۱۷۸۹ لرزاند، آن را پرورده است. انطون متنی آموزشی را در اسکندریه به‌چاپ رسانده بود که باید آن را در ماریسی منتشر می‌کرد. جایی‌که خواننده فرانسوی به آسانی با آن ارتباط برقرار می‌کرد، اما خواننده عرب تقریباً چیزی از آن نمی‌فهمید، یا اینکه دریافت اندکی داشت. شهرهای سه‌گانه، داستان دوران‌های تاری اروپایی بود که پرورزایی، فئودالیسم و کلیسا را در آن ساقط کرده بود، در نتیجه انقلاب‌های آن چیزی از متافیزیک باقی نمانده بود، و اندیشه کمونیستی که میان قوانین طبیعی و قوانین اجتماعی و نیز میان پیشرفت دانش و پیروزی عدالت تساوی می‌گذاشت، فراگیر شده بود.

سخن از «روشنفکر بدلی» و حتی چیزی نزدیک به این نیست. انطون فرهیخته‌تر ووشگر و درستی‌کار بود. سخن از نادانی و کوتاهی معرفت‌شناسانه هم نیست. انطون دانشنامه روشنفکری بود. بلکه سخن پیرامون تجربه پیروز غرب است که پیروزی کسی را –که آن را سرمشق قرار می‌داد، تضمین می‌کرد. سخن از هزارتوی افکاری است که با اقبال روبه‌رو شده بود و اندیشه‌های روسو را در منطقه‌ای که بی‌سوادی آن را به نابودی کشانده بود، منتشر می‌کرد. این «روشنفکر دانشنامه‌ای» که از این رشدِ خوشش می‌آمد و با امام محمد عبده مسابقه می‌داد، شیفته فرهنگ اروپایی به‌طورکلی و فرهنگ فرانسوی به‌شکل خاص بود و به‌همان اندازه که میهنش را می‌پرستید به نیروی اندیشه‌ها و یگانگی تمدن انسانی نیز باور داشت. این شیفتگی فرهنگی او را به خواندن مارکس و روسو– و نیچه و داروین کشاند و دغدغه میهن‌پرستی‌اش او را واداشت رویای انقلابی را در سر پیرواند که نتایج انقلاب فرانسه را تکرار کند و قوانین «حقوق بشر» را رواج دهد. قوانینی که غالباً از کسانی که به حقوق‌شان دست یافته‌اند نام می‌برد و درباره کسانی که اصلاً حقوقی ندارند، سکوت می‌کند.

انطون همزمان با روی آوردن به بنیان‌های فکری انقلاب فرانسه، به نوشتن رمان، که اصول نگارشش «مِلل راقیه» را آموزش داده بود و اصلاح کرده بود، نیز روی آورد. «شهرهای سه‌گانه» آن‌طور که نویسنده‌اش تصریح می‌کند رمانی بر سبیل تساهل است و به دو مفهوم خواننده را به آموزش و اصلاح فرا می‌خواند. نخست شناخت مبانی روشنفکری و افکار روشنفکران دوم روشن‌کردن معنای رمان و اصول رمان‌نویسی. این‌دو عنصر تربیتی، شکلی از تربیت را به نویسنده دیکته می‌کنند که خواننده عرب‌زبان را در دوران اجتماعی دیگری قرار می‌دهد و نوشتار عربی را با نوع ادبی جدیدی روبه‌رو می‌کند که تاکنون شناختی از آن نداشته است. به همین دلیل نویسنده رمانش را با این کلمات شروع می‌کند: «به ذهن‌ها رسید که شیوه مقاله‌های پریده‌بریده و فصل‌های جدا جدا را کنار بگذاریم و به شیوه رمان روی آوریم، زیرا این شیوه فراگیرتر و هوشمندانه‌تر است و از این گذشته تأثیر بیشتر و جایگاه بهتری هم دارد… این کتاب را در اینجا از روی تساهل رمان می‌نامیم. زیرا پژوهشی فلسفی–اجتماعی در روابط میان دین و دانش و دارایی است، چیزی که در اروپا آن را مسئله اجتماعی نامگذاری می‌کنند و نزد آنها در درجه اول اهمیت قرار دارد، زیرا مدنیت‌شان بر این پایه بنا شده است… نویسنده حرفش را روشن بیان می‌کند: رمان، مقاله یا مجموعه‌مقالاتی است که به‌شکل کتاب درآمده و آن را از «تأثیر بیشتر و جایگاه برتری» بر برخوردار کرده است، تا افکار بلندمرتبه‌ای را که مدنیت اروپایی بر پایه آنها بنا شده است، منتشر کند. عبارت «رمان بر سبیل تساهل» دو بار بعد تربیتی‌اش را آشکار می‌کند: بار اول در رمان–بهبانهای (الروایه–الذریعه) که خواننده با خواندنش افکار سودهندی می‌اندوزد و به سرگرمی پیشرفته‌ای سرگرم می‌شود و بار دوم در «رمان فروکاسته‌ای» که اصول نوشتن رمان را به خواننده می‌آموزد و میل او را به آن برمی‌انگیزد.

انطون هم بر افکار و گسترش افکار تأکید می‌کند و هم بر نوشتن رمان و توضیح اصول نوشتن آن. رمان در نظر او «دانش» ی است که اگر نویسنده به اصول نوشتنش آگاهی داشته باشد به هدفش خواهد رسید و اگر نویسنده به اصول آن ناگاه باشد، از مسیر هدف به خطا خواهد رفت و به‌جای ارتقای سطح انسان‌ها در واپس‌گرایی آنان سهیم خواهد شد. رمان‌نویس به دانستن شش اصل نیازمند است که از آن «تأثیر بیشتر و جایگاه برتری» قدرت خلق و ابداع که منظور از آن تخیل نویسنده است، قدرت حرکت که خواننده را به ابداع خود می‌کشاند و ملال و خستگی را پس می‌زند، وحدت و تنوع موضوع که مقصودش توالی رویدادها بدون آشفتگی و سردواندن است، قدرت روانشناسانه و جامعه‌شناسانه که بین رمان و انواع دانش‌های گوناگون پیوند برقرار می‌کند، مطالعه هوش‌مکافانه هنر رمان، حس زیبایی‌شناسانه که شامل زیبایی ریخت و موضوع است. انطون در یکی از مقاله‌هایش به‌نام «نگارش رمان‌های عربی» نقش «منتقدان» بردست را که رمان‌های نوشته‌شده را به‌خوبی ارزشگذاری می‌کنند، فراموش نمی‌کند. می‌نویسد: «ما نقد سارسی را در مجله «طن» با لذت زیادی می‌خواندیم، وقتی او درگذشت شروع کردیم به خواندن نوشته‌های مسیو امیل فاکه^۲ در نشریه دبیا. او از مردان اکادمیک و نامدارترین منتقدان امروز فرانسه است و تفدهای زیادی درباره رمان‌ها برای آنها که خواهان قده‌اند به زبان فرانسه نوشته است. نوشته‌های او از نوشته‌های غیرفرانسوی‌ها مهم‌تر و درست‌تر است، زیرا فرانسوی‌ها هنوز در

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

ادبیات

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در مقاله «رمان عربی، نوزاد نارس در حصار تاریخ» نوشته فیصل دراج

فرح انطون در